

לקרוא שמות

ספר צדקת הצדיק - אות קפד

קפד) ההתחלה לדברי תורה הוא החשק כמו שנאמר (תהלים א' ב') בתורת ה' הפצו ואז נקרא תורת ה' כמו שאמרו בעבודה זרה (י"ט). ואחר כך ההשגה שנקרא ובתורתו יהגה וגו' והחשק גדול יותר כמו ששמעתי על פסוק (קהלת ז' א') טוב שם משמן טוב ועל מאמר חז"ל גדולה שימושה וכו' (ברכות ז' ע"ב) ומכל מקום זהו בהתחלה ובילדות שאז החשק גובר ועל זה אמרינו שילהי שבת (קנ"ב). ינקותא כלילא דורדא וכו' עיין שם שבת הילדות וגנות הזקנה שאז החשק כבה. ומכל מקום אמרו ז"ל (קנים פרק ג' הלכה ו') זקני תלמידי חכמים וכו' וכן בכמה מקומות נשתבחו זקונים וכמו שאמרו בשמות רבה (ה' י"ב) ובויקרא רבה סוף פרשה י"א ח') דבאמת אמרו (תענית ז'). הרבה למדתי מרבתי וכו' ומתלמידי יותר וכו' ומרבתי היינו ההתחלה והחשק:

ואחר פטירת הרב נקרא תורתו שיגע מעצמו ללמד לאחרים אז למד יותר ומוסיפים חכמה רק שההשגה הוא מהשם יתברך כי ה' יתן חכמה והכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שהוא מדת הנוקבא והאתערותא דלתתא בחשק ורצון כנודע זהו בידי אדם לכך זהו טוב וגדול. מכל מקום השם יתברך עושה מתורת ה' תורתו ואומר שגם זה שלו והוא המחדש החידושין דאורייתא והוא מדריגה גדולה כענין עתידים צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה (בבא בתרא ע"ה ע"ב) כי התורה כולה שמותיו של הקב"ה וזהו מצד תורת ה'. וגם שמותן של ישראל כנודע דיש ששים רבוא אותיות לתורה וזהו צד תורתו. ולכך פתיחת ספר שמות שהוא ספר מתן תורה בואלה שמות בני ישראל. וכמו ששמעתי כי פתיחת כל ספר ופרשה הוא צורתא דשמעתא של אותו ספר ופרשה וכך קריאת שם הספר שמות על שם שמות בני ישראל שזהו כללות התורה כי השם הוא יסוד הדבר:

ולכך אדם הראשון קרא שמות והמלאכים לא ידעו כמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה י"ז ד') דמלאכים אין להם שם דלפי שליחותו נקרא (שם ע"ח ד'). והוא על דרך שכתבו הקדמונים כי מנהג מצרים גם כן וארץ הקדם שהאדונים יקראו לעבדיהם שמות כרצונם להורות כי אינו רשות ובעל בחירה בפני עצמו כלל. וכפי השגת המלאכים שאין להם בחירה כך תפיסתם בכל הנבראים ומי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק אם כן אין לשום דבר שם מיוחד. רק האדם שנברא בבחירה הוא משיג הנבראים מצד כח בחירתו כח טבעם המוטבע כאילו הוא דבר נפרד ונבדל ועומד בפני עצמו בטבעו לכך יש לו שם:

וההתחלה לדברי תורה הוא מצד הבחירה זה נקרא שמות בני ישראל והסיום שמות הקב"ה. אבל הקב"ה אומר להיפך בתחילה תורת ה' וכו'. וכיוצא בו בברכות (ל"ה). לה' הארץ ומלואה קודם ברכה שכשסבור שזה נבדל מצד מדת הבחירה אז לה' הארץ ואחר הברכה שמכיר שהכל שלו אז הארץ נתן לבני אדם. וכן כאן אז נקרא תורתו. וצדיקים נקראו בשמותיו של הקב"ה כי שמות בני ישראל הם עצמם שמות הקב"ה כנזכר לעיל ולכך הזקנה משובחת. רק מצד הכלילא והכתר שהוא מצד בחירת האדם הינקות טוב וגדול כנזכר לעיל: